

การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก
ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

นาย ภัทรกร แจ็งอิม

หัวหน้านิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกเชียงราย

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2566

เอกสารวิจัยเรื่อง การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัด
ปัตตานี

โดย นายภัทรากร แจ้งอิม

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2566 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

พลตรี

(ฉกาจ ชันตี)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(ชนะชัย พลเตชา)

ประธานกรรมการ

(นายชุมพล ทองขาว)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ชยุตรา ไผ่ล้อม)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(ธนิตา วงษ์จินดา)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	นายภัทรากร แจ้งอิม
เรื่อง	การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
วันที่	6 กันยายน 2566 จำนวนคำ : 10,010 จำนวนหน้า : 26
คำสำคัญ	ทหารผ่านศึก, ที่ดินทำกิน, ปัตตานี
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์นี้มุ่งศึกษาถึงการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่ดังกล่าว ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัญหาการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตรและระบบระบายน้ำในฤดูฝน ซึ่งควรนำปัจจัยความสำเร็จของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในพื้นที่อื่น รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางพระราชดำริ มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และทรัพยากรให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง เพื่อสร้างความสันติสุขในพื้นที่ ประชาชนและทหารผ่านศึกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และมีความสุข มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง และยั่งยืน นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ และการจัดการ รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมและขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

ABSTRACT

AUTHOR: MISTER PATTRAKORN JANGIM
TITLE: The management of habitation and agricultural land for veterans in Pattani area
DATE: 6 September, 2023 **WORD COUNT :**10,010 **PAGES :** 26
KEY TERMS: Veterans, Land for agriculture, Pattani
CLASSIFICATION: Unclassified

This strategic research sought to concentrate on education in order to build habitation and land for agriculture in the Pattani area for veterans. Several documentaries were used to gather and analyze data. In the past researching, the management of habitation and agricultural land for veterans in these area were found to have failed. Due to the drought situation and poor management of the agricultural water distribution system. Another option is to adjust other systems that have proven successful toward our goal. In addition to the comprehensive plan development prerequisites under the national security issues policy. The Local residents and veterans worked on establishing peace, coexist in harmony. In order to have a fulfilling career, a steady and sustainable income, and be happy. Improvements are also necessary for effectiveness. The way it relates to the workforce, the funding, the supplies, the resources, management, as well as cooperating with organizations from all sectors to create a particular field to guide operations toward common goals.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง “การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาเป็นอย่างสูงของคณาจารย์วิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้อันทรงคุณค่า และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลตรี ฤกาจ ชันดี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา อาจารย์ที่ปรึกษาเอกสารวิจัยส่วนบุคคล และ นายชุมพล ทองขาว ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำในการ ดำเนินการวิจัย และตรวจแก้ไขเอกสารวิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี มาโดยตลอด รวมทั้งขอขอบพระคุณ พันเอก ชนะชัย พลเตชา ประธานกรรมการ พันเอก ชยุตรา ไผ่ล้อม กรรมการประจำกลุ่ม และ พลตรี อนุชาติ บุณนาค กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำกลุ่มวิจัย ที่กรุณาให้ความเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัย ความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมายทุกประการ

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการทัพบกที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่งที่คอยห่วงใย เป็นแรงใจ และสนับสนุนให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้เต็มที่ จนประสบผลสำเร็จ ในที่สุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ทหารผ่านศึก และประเทศชาติต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และบริบทที่เกี่ยวข้อง	6
สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดที่อยู่อาศัยและ ที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี	7
จุดแข็ง - จุดอ่อน ของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก	14
แนวทางการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินที่เหมาะสมให้กับทหารผ่านศึก	16
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	
ด้านการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน	19
ด้านการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดนจังหวัดภาคใต้	21
ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสังคม	23
บทที่ 4 บทสรุป	
สรุปผลการวิจัย	24
ข้อเสนอแนะงานวิจัย	26
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับผู้ยากไร้ ขาดแคลนที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง ถือเป็นรัฐสวัสดิการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาดังกล่าว สำหรับทหารผ่านศึกซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสียสละเพื่อประเทศชาติ นั้นมีสิทธิในการรับการสงเคราะห์หลายด้าน รวมถึงสิทธิในการขอรับการสงเคราะห์ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเพื่อประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งจะทำให้ทหารผ่านศึกมีอาชีพที่มั่นคง สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืน อยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติ พร้อมทั้งเป็นส่วนช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมั่นคงอีกด้วย

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยระยะ 20 ปี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580¹ มุ่งเน้นการพัฒนาในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความมั่นคง ซึ่งได้กำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงเป็น 1 ใน 6 ยุทธศาสตร์ชาติสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะเวลาดังกล่าว และกำหนดให้ “การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นหนึ่งในประเด็นย่อยของการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงด้วย ทั้งนี้ การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นภารกิจหนึ่งขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภายใต้แผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เรื่อง “ทหารผ่านศึกเพื่อความมั่นคง”² ภารกิจดังกล่าวเป็นการให้การสงเคราะห์ด้านนิคมเกษตรกรรมให้กับทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก และทหารนอกประจำการ เป็นการจัดให้มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยบรรจุเข้าเป็นสมาชิกในนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจัดตั้งขึ้นในเขตพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศ รวมถึงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะสามารถสนับสนุนด้านการสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

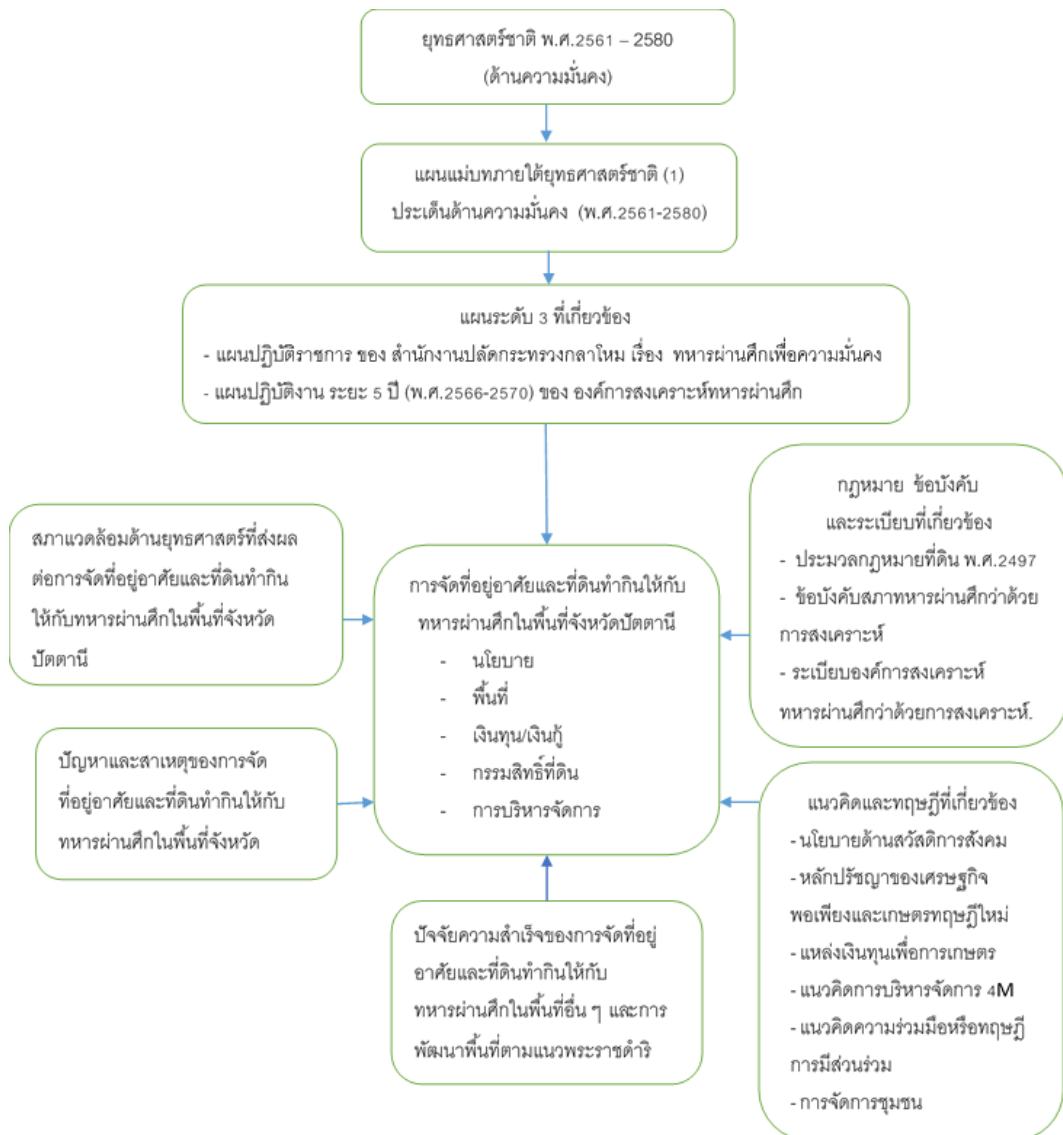
ในปี พ.ศ. 2552 องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้จัดตั้งนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกบ้านสนำคอก ซึ่งองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เห็นว่าการก่อตั้งนิคมฯ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเป็นการสร้างความมั่นคงในพื้นที่ ให้อยู่ร่วมกับราษฎรไทยพุทธ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และสามารถให้ทหารผ่านศึกที่ไม่มีที่ดินทำการเกษตร สามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้ โดยได้รับพื้นที่ในการจัดตั้งจากราษฎรไทยพุทธในพื้นที่ ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่ จำนวน 284 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัย จำนวน 40 ไร่ และที่ดินทำกิน จำนวน 244 ไร่ โดยจัดให้ทำกินร่วมกับราษฎร และได้บรรจุทหารผ่านศึกเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ จำนวน 40 ครอบครัว แต่เนื่องจาก สถานการณ์ในพื้นที่มีความรุนแรงจากผู้ก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะมีผลต่อสภาพจิตใจในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และสภาพดินในพื้นที่ทำกินยังไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่ใช้บรรจุทหารผ่านศึกมีข้อจำกัดหลายประการ จึงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกนิคมฯ และการเข้าออกจากการเป็นสมาชิกนิคมฯ มีอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาพื้นที่ในภาพรวมของนิคมฯ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการศึกษาสภาวะแวดล้อม ปัญหาอุปสรรคและสาเหตุ เพื่อหาแนวทางแก้ไขในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เพื่อให้ราษฎรและทหารผ่านศึกอยู่ร่วมกัน เสริมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ และเป็นสังคมที่มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ส่งผลต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อวิเคราะห์การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานีที่ผ่านมามีการดำเนินงานอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไร
3. เพื่อค้นหาปัจจัยความสำเร็จของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่อื่น ๆ และการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
4. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของทหารผ่านศึกที่เป็นสมาชิกของนิคมเกษตรกรรมและแก้ปัญหาที่ผ่านมา ซึ่งเชื่อมโยงอยู่กับ กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/แผน/นโยบาย ที่เกี่ยวข้อง, สถานการณ์ของปัญหาความมั่นคง นอกจากนี้ยังให้ความสนใจประเด็นดังกล่าวภายใต้สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Environment) ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และใช้หลักการบริหาร 4 M (Man, Money, Material, Method/Management) สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Research) ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสารเป็นแนวทางในการวิจัย

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา: ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ต่อการดำเนินงานที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรค และสาเหตุรวมทั้งแนวทางการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่: พื้นที่การศึกษาคือพื้นที่นิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกจังหวัดปัตตานี

2.3 ขอบเขตด้านประชากร: ประชากรที่ศึกษาคือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทำกินและอยู่อาศัยในพื้นที่นิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกจังหวัดปัตตานี

2.4 ขอบเขตด้านเวลา: ระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในห้วงเดือนมกราคม 2566 - เมษายน 2566

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่สืบค้นได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เอกสารยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 และแผนระดับ 2 ที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2 เอกสารแผนระดับ 3 ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานระดับกระทรวง/ทบวง/กรม ได้แก่ กระทรวงกลาโหม และองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

3.3 เอกสารพระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่เกี่ยวข้อง

3.4 เอกสารวิชาการ เช่น ตำรา เอกสารประกอบการศึกษา คู่มือรายงานวิจัย บทความวิชาการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นรูปเล่มและ Electronic

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Thinking) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลแนวโน้มสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ปัญหา และอุปสรรค ในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
2. ทำให้ได้แนวทางซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
3. ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เป็นแนวทางในการจัดพื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และขยายการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

ในบทที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดในวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีลำดับหัวข้อหลักในการนำเสนอ ได้แก่ การดำเนินการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานีกับบริบทที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี, ปัจจัยความสำเร็จในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในพื้นที่อื่น ๆ และการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ และแนวทางการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินที่เหมาะสมให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและบริบทที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ราษฎรบ้านสนำคอก อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ได้อาศัยอยู่อย่างปกติสุข โดยประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลักโดยเฉพาะการทำสวนยางพารา ซึ่งจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ทำให้ราษฎรไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ราษฎรถูกข่มขู่และถูกทำร้าย คนหนุ่มสาววัยทำงานได้อพยพหนีตายออกนอกพื้นที่ คงเหลือแต่เพียงเด็ก สตรี และคนชรา แต่ไม่สามารถเข้าไปประกอบอาชีพในพื้นที่ทำกินของตนเองได้ จากปัญหาดังกล่าวหากปล่อยทิ้งไว้ ก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศยากต่อแก้ไขได้ในอนาคต จึงให้ทหารผ่านศึกร่วมทำกินประกอบอาชีพร่วมกับราษฎรในพื้นที่เป็นที่พึงของราษฎรสร้างความมั่นใจในความปลอดภัย ช่วยส่งเสริมอาชีพ สร้างความสงบสุขและช่วยสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนสืบไป โดยจัดพื้นที่ที่ราษฎรมอบให้ จำนวน 284 ไร่ แบ่งเป็น

1. พื้นที่ส่วนแรกจำนวน 40 ไร่ ใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างจัดสร้างอาคารสำนักงาน บ้านพักเจ้าหน้าที่ ศาลาเอนกประสงค์ ร้านค้าสวัสดิการ บ้านพักอาศัยของทหารผ่านศึก 40 หลัง รวมทั้งจัดสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน
2. พื้นที่ส่วนที่สองจำนวน 244 ไร่ ดำเนินการสำรวจ รังวัด แบ่งแปลงขึ้นรูป เพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 74 แปลง แปลงละประมาณ 3 ไร่

(ทหารผ่านศึก 40 แปลง ราษฎร 34 แปลง) โดยตัดถนนเพื่อการขนส่งพืชผลทางการเกษตรผ่านทุกแปลง นอกจากนั้นยังได้จัดสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้การเกษตรขนาด 7 ไร่ จำนวน 2 แห่ง โดยมีการใช้ร่วมกับราษฎร

ต่อมาได้มีการรับสมัครและคัดเลือกเพื่อบรรจุสมาชิกนิคมฯ จำนวน 40 ครอบครัว โดยปฏิบัติตามระเบียบองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ว่าด้วยการสงเคราะห์ พ.ศ. 2532³ และทหารผ่านศึกที่ผ่านการคัดเลือกจะเข้ารับการฝึกอาชีพระยะสั้นที่ กองฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ได้แก่ ช่างตัดผม ช่างซ่อมวิทยุและโทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างซ่อมเครื่องยนต์เล็ก ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น การดำเนินการในระยะแรกได้ขอใช้พื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านแป้น พื้นที่ประมาณ 2 ไร่ เพื่อก่อสร้างอาคารสำนักงานชั่วคราว เรือนนอน ศาลาอเนกประสงค์ ระบบสาธารณูปโภคชั่วคราว เพื่อให้ทหารผ่านศึกพักอาศัยระหว่างรอการก่อสร้างบ้านพักอาศัยและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ของนิคมเกษตรกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสนำคอกจะแล้วเสร็จ แต่การก่อสร้างเป็นไปด้วยความล่าช้ากว่าการก่อสร้างจะแล้วเสร็จในปี 2558 จึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทหารผ่านศึกมีอัตราการลาออกและต้องมีการบรรจุใหม่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีสมาชิกนิคมฯ จำนวน 30 ราย

ตารางที่ 2 สถิติการเข้าและออกของทหารผ่านศึกที่เข้าเป็นสมาชิกนิคมเกษตรกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสนำคอก⁴

ปีงบประมาณ	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
บรรจุ (ราย)	2	23	7	14	9	14	4	4	2	6	5	7	5	-
ถอดถอน(ราย)	2	23	7	14	9	14	4	4	9	6	5	7	7	1
คงเหลือ (ราย)	40	40	40	40	40	40	40	40	33	33	33	33	31	30

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

จากการตรวจสอบสภาพแวดล้อมตามยุทธศาสตร์ในพื้นที่การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน โดยใช้กรอบ STEEP-M ครอบคลุมมิติทางสังคม (Social: S) เทคโนโลยี (Technological: T) เศรษฐกิจ (Economic: E) สิ่งแวดล้อม (Environmental: E) การเมือง (Political: P) และการทหารความมั่นคง (Military: M) ซึ่งส่งผลกระทบด้านบวก และด้านลบ ต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสังคม (Social: S)

ความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายมลายู ซึ่งมีภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายอยู่ภายใต้ในกรอบของศาสนาอย่างเคร่งครัด พูดภาษาท้องถิ่น คือ ภาษายาวี และด้วยความแตกต่างด้านภาษาทำให้เกิดความไม่กลมกลืนต่อการดำรงอยู่ร่วมกับชาวไทยพุทธ โดยเฉพาะกับข้าราชการ ฝ่ายปกครอง และตำรวจ ทำให้เกิดเข้าใจกันจนนำไปสู่ความหวาดระแวงและแตกแยกในสังคม อีกทั้งชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ยังเป็นสังคมชนบท มีความเชื่อถือ ศรัทธาในผู้นำศาสนาในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดหรือผู้นำองค์กรระดับล่างมาก ทำให้ผู้ถูกนำกลุ่ม หรือผู้นำองค์กร ซึ่งมีทัศนคติไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ชักจูง หรือปลุกปั่นให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย ซึ่งทำให้เกิดการแตกแยกของคนในชุมชนที่อยู่ร่วมกันระหว่างคนไทยพุทธและไทยมุสลิม จึงทำให้ไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนในพื้นที่

2. ด้านเทคโนโลยี (Technological: T)

ผู้ก่อการร้ายใช้เทคโนโลยีในการก่อเหตุให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความหวาดกลัว โดยเมื่อก่อนก่อเหตุด้วยอาวุธแบบเดิม ๆ เช่น อาวุธขนาดเล็กและระเบิดแสวงเครื่อง แต่ที่เพิ่มเติมขึ้นมาคือการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และระบบอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things) หรืออุปกรณ์ที่เชื่อมโยงถึงกันด้วยอินเทอร์เน็ต ที่สามารถควบคุมการก่อเหตุจากระยะไกลและการปฏิบัติการมาทำให้กับกลุ่มก่อการร้ายของตัวเองมีศักยภาพในการก่อเหตุให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้เป็นผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการทำกินในพื้นที่

3. ด้านเศรษฐกิจ (Economic: E)

ค่าจ้างแรงงานในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานที่มีค่าตอบแทนที่สูงกว่าทำให้ประชาชนในพื้นที่เดินทางไปรับจ้างในประเทศเพื่อนบ้านทำให้แรงงานด้านการเกษตรขาดแคลน จึงเป็นอุปสรรคในการหาแรงงานมาทำงานด้านการเกษตร แต่ในการค้าสินค้าภาคการเกษตรซึ่งในพื้นที่มีความต้องการจำนวนมาก แต่ในพื้นที่มีการเพาะปลูกน้อยและสินค้าการเกษตรจะมีมูลค่ามากกว่าภูมิภาคอื่นทำให้เป็นโอกาสในการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental: E)

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทรายบางแห่งมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในเนื้อดิน มีสีเทา สีเทาถึงสีขาว หรือสีน้ำตาลปนเทา หรือสีเหลือง พบบริเวณลูกคลื่นลอนลาด บริเวณชายหาดทรายหรือสันทรายชายทะเลบางแห่ง บริเวณที่ลาดเชิงเขา มีความลาดชัน ประมาณ 2 – 4 % เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างมากเกินไป ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 1.5 เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมาก pH 5.5-6.5 ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื้อดินเป็นทรายจัดทำให้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้น้อยเสี่ยงต่อการขาดน้ำ การระบายน้ำ ค่อนข้างมากเกินไป ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก⁵ ทำให้เป็นอุปสรรคในการเพาะปลูก

5. ด้านการเมือง (Political: P)

นโยบายของรัฐบาลได้เน้นการพัฒนาพื้นที่ การส่งเสริมอาชีพในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ทุกหน่วยงานร่วมกันบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และเสริมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ พร้อมทั้งให้เกิดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งทางภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ และให้ประชาชนมีความสงบสุข ร่มเย็น อยู่ดี กินดี และมีความสุข ซึ่งเป็นโอกาสที่จะทำให้ได้รับการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาพื้นที่ทำกิน มีการสนับสนุนด้านการส่งเสริมอาชีพการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

6. ด้านการทหาร (Military: M)

หน่วยงานทหารมีการจัดกำลังเพื่อรักษาความปลอดภัยในพื้นที่อำเภอสายบุรี โดยให้กรมทหารพรานที่ 42 รับผิดชอบการรักษาความสงบเรียบร้อย และให้การช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ และหน่วยงานด้านความมั่นคงได้ร่วมกันจัดวางกำลังในพื้นที่เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชน พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ สร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชนและประชาชนทำให้สถานการณ์การก่อเหตุร้ายในพื้นที่มีจำนวนลดลง เป็นโอกาสเกิดความความปลอดภัยและดำเนินการพัฒนาพื้นที่ได้สะดวกยิ่งขึ้น

กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึก ปัจจุบันมีการใช้และยึดถือปฏิบัติรายละเอียด ดังนี้

1. พระราชบัญญัติองค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ. 2510⁶ มีสาระสำคัญดังนี้ หมวด 1 การจัดตั้ง และบททั่วไป มาตรา 11 ทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก หรือทหารนอกประจำการ ที่จะได้รับการสงเคราะห์ หรือถูกงดการสงเคราะห์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อบังคับสภาพทหารผ่านศึก หมวด 2 การควบคุม และการบริหาร ส่วนที่ 1 การควบคุม มาตรา 14 ให้มีสภาพทหารผ่านศึก โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นนายกสภาพทหารผ่านศึก มาตรา 18 ให้สภาพทหารผ่านศึกมีอำนาจหน้าที่นโยบายและควบคุมกิจการทั่วไป และให้มีอำนาจกำหนดข้อบังคับ ตามมาตรา 11 กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานและดำเนินกิจการ กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการเงิน ทรัพย์สิน และการบัญชีรวมทั้งการสอบบัญชีและการตรวจ กำหนดข้อบังคับว่าด้วยบำเหน็จและเงินสะสมของพนักงาน กำหนดข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เงินสมทบกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์ อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว ซึ่งเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วให้ใช้บังคับได้, พิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่าย และตั้งอนุกรรมการ เพื่อกระทำการใด ๆ ตามที่มอบหมาย ข้อบังคับสภาพทหารผ่านศึกนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และมาตรา 27 กำหนดให้ผู้อำนวยความสะดวกมีอำนาจบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนลดหรือตัดเงินเดือน ตลอดจนลงโทษพนักงานลูกจ้าง ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามข้อบังคับสภาพทหารผ่านศึก และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยไม่ขัดข้องหรือแย้งกับข้อบังคับสภาพทหารผ่านศึก

2. ข้อบังคับสภาพทหารผ่านศึกว่าด้วยการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก และทหารนอกประจำการ พ.ศ. 2522⁷ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ เกี่ยวกับการสงเคราะห์ด้านการเกษตร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้ (1) ประเภทการสงเคราะห์ เข้าประกอบอาชีพในนิคมเกษตร หรือนิคมประมงขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ผากเข้าทำกินในนิคมเกษตร นิคมสวนป่า หรือนิคมสหกรณ์ของส่วนราชการอื่น ๆ ตลอดจนของเอกชน ให้คำแนะนำในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การประมงและการใช้เครื่องมือทุ่นแรง และติดต่อประสานงานกับส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีที่ดิน หรือแหล่งน้ำทำกิน ตลอดจนให้ได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพนั้น ๆ (2) ผู้ที่ประสงค์จะขอรับการสงเคราะห์ด้านการเกษตร จะต้องมีความสมบูรณ์แข็งแรง มีสัญชาติไทย บรรลุนิติภาวะและทำการสมรสแล้ว แต่อายุไม่เกิน 50 ปี หรือมีอายุเกิน 50 ปี แต่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกพิจารณาเห็นเป็นการสมควร มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่พิการทุพพลภาพหรือวิกลจริต หรือมีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคติดต่ออันน่ารังเกียจ ในกรณีพิการทุพพลภาพ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก อาจพิจารณายกเว้นได้ตามที่เห็นสมควร มีความขยันขันแข็ง ในการ

ประกอบอาชีพ ไม่เป็นผู้บงการในศีลธรรมอันดีหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมี พฤติการณ์ ที่อาจเป็นภัยต่อสังคม ไม่มีที่ดินของตนเอง หรือมีแต่จำนวนน้อยไม่พอประกอบอาชีพ ไม่เคยเป็นสมาชิกของนิคมอื่นใดมาก่อน (3) ผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์ให้เข้าประกอบอาชีพ ในนิคมเกษตร หรือนิคมประมง เรียกว่า “สมาชิก” และจะได้รับการจัดสรรที่ดินโดยการ ให้ซื้อ เช่า เช่าซื้อ ให้สิทธิครอบครอง หรือวิธีอื่นใดตามที่ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เห็นสมควร (4) การจัดตั้งนิคมเกษตร หรือนิคมประมงนั้น องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก จะพิจารณาช่วยเหลือในเรื่อง การคมนาคม การชลประทาน ไฟฟ้า ประปา การจัดตั้ง หมู่บ้าน โรงเรียน ร้านค้า ที่ประชุม และสถานพยาบาล เป็นต้น เงินยืม พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การหัตถลาด การขนส่ง เครื่องมือทุนแรง การแนะนำประกอบอาชีพ โดยวิธีการสหกรณ์ และการร่วมแรงกันทำงาน, แนะนำให้รู้จักปกครองกันเอง เงินค่าพาหนะเดินทางเข้า นิคมเท่าที่จำเป็น และกรณีอื่น ๆ ที่องค์การสงเคราะห์ทหาร ผ่านศึกเห็นเป็นการสมควร (5) การสงเคราะห์ให้นิคมเกษตรหรือนิคมประมง ให้เป็นไปตามโครงการและงบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติจากสภาพทหารผ่านศึก (6)สมาชิกหมดสิทธิการเป็นสมาชิก ในกรณีอย่างหนึ่ง อย่างใด ดังต่อไปนี้ ตาย ลาออก และถูกถอนสิทธิการเป็นสมาชิก (7) ถ้าสมาชิกคนใด ตาย ให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก คัดเลือกทายาทโดยธรรม เข้าเป็นสมาชิกแทน ใน กรณีที่ทายาทโดยธรรมเป็นผู้เยาว์ ให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกพิจารณา ดำเนินการ ตามควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แก่ผู้เยาว์เกี่ยวกับที่ดินนั้น ในกรณีที่ไม่มีทายาทโดยธรรม ให้ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกพิจารณาทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก หรือทหาร นอกประจำการ เข้าเป็นสมาชิกแทน ผู้เข้าเป็นสมาชิกแทนตามวรรคต้น จะต้องให้คำ ยินยอมเป็นหนังสือยอมรับใช้หนี้สินของสมาชิกที่ตนแทนเกี่ยวกับกิจการของนิคมทั้งสิ้น

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับ 2 - 3 ที่เกี่ยวข้อง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)⁸ เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทย มีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ สำหรับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกโดยตรงคือยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)⁹ ประเด็นความ มั่นคง ในแผนย่อยที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง มีความ เชื่อมโยงกับการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก มีเป้าหมายเพื่อให้ภาคใต้ มีความสงบสุข ร่มเย็น โดยมีดัชนีชี้วัด ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข และมีแนวทาง ในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งจัดการกับ

เงื่อนไข ปัญหาที่มีอยู่เดิมทั้งปวงให้หมดสิ้นไป และเผ่าละวัง มิให้เกิดเงื่อนไขใหม่ขึ้น โดยน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา มาเป็นกรอบแนวทาง ในการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันปัญหา ตลอดไปจนถึงการผลักดันยุทธศาสตร์ พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ มีตัวชี้วัดดัชนีความ สงบสุขภาคใต้

3. แผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ขององค์การสงเคราะห์- ทหารผ่านศึก¹⁰ ในแผนงาน เรื่อง การอาชีวสงเคราะห์ มีเป้าหมายให้ ทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก ทหารนอกประจำการ และสมาชิกนิคม ได้รับการสงเคราะห์ ด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน การส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และ การสวัสดิการ

จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนดทิศทางให้ทหารผ่านศึก ครอบครัว ทหารผ่านศึก ทหารนอกประจำการ และสมาชิกนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกได้รับการ สงเคราะห์ที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกิน การส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และ การสวัสดิการ สามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ

รัฐสวัสดิการ หมายถึงรัฐชาติหรือสังคมที่มีบทบาทความรับผิดชอบ ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านต่าง ๆ¹¹ เช่นการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ของประชาชนในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย เศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม เป็นต้น รัฐสวัสดิการเป็นการสร้างความผาสุกให้ประชาชนโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก รัฐสวัสดิการเป็นทางเลือกในการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยไม่จำเป็นต้อง ใช้รัฐที่มีการปกครองในลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมและ ประชาชน โดยยังคงระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล และระบอบ การปกครองประชาธิปไตยหลักการสำคัญของรัฐสวัสดิการ หลักการสำคัญของรัฐ สวัสดิการได้แก่ (1) ครอบครัวจะอยู่ดีมีสุขได้จะต้องมีรายได้เพียงพอจากการทำงาน (2) รัฐในระบอบประชาธิปไตยมีหน้าที่ที่จะต้องกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมใน กลุ่มต่าง ๆ (3) รัฐจะต้องเป็นหลักประกันสำคัญให้แก่ประชาชนยามเมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ขึ้นในชีวิต (4) การช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนทำได้หลายวิธี เช่น การให้เงิน อุดหนุนแก่รัฐบาลท้องถิ่น จังหวัด เทศบาล การส่งเสริมองค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชน การลดราคาสินค้าบริโภคด้วยวิธีการต่าง ๆ

2. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจของเศรษฐกิจพอเพียง¹² เป็นกรอบแนวคิด ซึ่งมุ่งให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ รวมถึงการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จนเกิดความยั่งยืน คำว่าพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ ได้แก่ ความพอประมาณ คือ การดำรงชีวิตให้เหมาะสม ซึ่งเราควรจะมี ความพอประมาณ ทั้งการหารายได้ และพอประมาณในการใช้จ่าย ความมีเหตุผล คือ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจ หรือการดำรงชีวิตประจำวัน เราจำเป็นต้องมีการตัดสินใจตลอดเวลา ซึ่งการตัดสินใจที่ดี ควรตั้งอยู่บนการไตร่ตรองถึงเหตุ รวมทั้งคำนึงถึงผลที่อาจตามมาจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ไม่ใช่ตัดสินใจตามอารมณ์ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลง ในโลกที่ไม่มีอะไรแน่นอน ทั้งสภาพลม ฟ้า อากาศ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำเกษตร

3. ทฤษฎีเกษตรทฤษฎีใหม่

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขตที่มีฝนค่อนข้างน้อย และส่วนมากเป็นนาข้าว และพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูก ได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหาย อันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็มีขนาดเพียงพอ หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาให้มึน้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบาก ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติ โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้ โดยไม่ต้องรื้อถอนและยากลำบากนัก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า "ทฤษฎีใหม่" ซึ่งเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด¹³

4. แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีรายได้น้อยสูงนัก ราคาของผลผลิตเป็นไปตามกลไกของตลาด¹⁴ และตามฤดูกาลจึงมีรายได้ที่ไม่แน่นอน อีกทั้งมักประสบการใช้รายรายได้ และรายรับของธุรกิจฟาร์มกับธุรกิจในครอบครัวโดยมิได้แบ่งสัดส่วนกันให้ชัดเจน ทำให้มีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการเงินทุน และปัญหาเรื่องของการลงบัญชี ซึ่งโดยสรุปเป็นภาพรวมก็คือ พื้นฐานทางด้าน

บริหารจัดการยังค่อนข้างน้อย ส่งผลให้ธุรกิจอาจขาดสภาพคล่องได้บ่อย ๆ ดังนั้นจึงมีการกู้ยืมได้เสมอ ซึ่งแหล่งเงินกู้มีทั้งแหล่งเงินกู้นอกระบบและแหล่งเงินกู้ในระบบ การกู้ยืมเงินมาเพื่อทำการเกษตรนั้น เราเรียกว่าเป็นการขอสินเชื่อเพื่อการผลิตทางการเกษตรนั่นเอง ซึ่งมีรายละเอียดที่เกษตรกรควรได้ศึกษา สินเชื่อการเกษตร ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ได้ร่วมกันให้ความหมายของสินเชื่อการเกษตรดังนี้ หมายถึงการให้กู้ยืมและให้ เครดิตแก่เกษตรกรผู้ประกอบการกสิกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยกำหนดให้ผู้ที่จะได้รับสินเชื่อ คือเกษตรกรทั้งที่เป็นเอกชนและนิติบุคคล เช่น กลุ่มเกษตรกรสหกรณ์ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร รวมทั้งธุรกิจการเกษตรด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานด้านสินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์มีลักษณะครบวงจร ส่วนการให้บริการสินเชื่อลักษณะครบวงจร หมายถึง การให้สินเชื่อด้านการผลิตการเพาะปลูก การดูแลรักษา ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ ยังรวมถึงการให้สินเชื่อเพื่อการจำหน่ายและการแปรรูปหรือการเก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่ายด้วย เพราะบางครั้งสถาบันการเงินให้สินเชื่อเฉพาะการผลิต พอผลิตมาแล้วก็มีปัญหาการจำหน่ายต้องมีการแปรรูปหรือเก็บรักษาก่อนการจำหน่าย และในการจำหน่ายเกษตรกรมีค่าขนส่ง การบรรจุหีบห่อด้วย สถาบันการเงินพิจารณาเห็นปัญหาเหล่านี้ ดังนั้นสถาบันการเงินบางแห่งให้สินเชื่อในลักษณะครบวงจร โดยเริ่มตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การเก็บรักษา และการจำหน่ายด้วย

จุดแข็ง - จุดอ่อน ของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานด้านการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยใช้หลักการบริหาร 4 M ประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) อุปกรณ์/เครื่องมือ (Material) และวิธีการ/การจัดการ (Method/Management) ในการดำเนินการดังกล่าว พบจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ดังต่อไปนี้

- 1. บุคลากร (Man)** เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีจุดแข็งคือทหารผ่านศึกเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยผ่านการฝึกในการใช้อาวุธ มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ การที่บรรจุทหารผ่านศึกเข้าบรรจุเป็นสมาชิกนิคมในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากการก่อความไม่สงบจึงถือได้ว่าเป็นจุดแข็ง แต่จุดอ่อนของการดำเนินการด้านบุคลากร คือ พนักงานที่เข้าดำเนินการบริหารจัดการเนื่องจากพนักงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ส่วนใหญ่จะบรรจุมาจากภาคพลเรือน จึงทำให้บริหารงานในการ

กำกับดูแลทหารผ่านศึกที่เป็นสมาชิกนิคมฯ ในพื้นที่เสี่ยงภัย อาจเกิดปัญหาการบริหารจัดการได้ไม่ดี

2. งบประมาณ (Money) ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการดำเนินการทั้งหมด มีจุดแข็งคือ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก สามารถอนุมัติงบประมาณที่มีอยู่ในโครงการต่าง ๆ ได้โดยอำนาจของผู้อำนวยการองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก แต่มีจุดอ่อนคือ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นงบประมาณจะใช้ในการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก แต่งบประมาณในการบริหารงบบุคลากร และงบลงทุนในการพัฒนาพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นงบประมาณที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกต้องหารายได้เองจากหน่วยกิจการพิเศษ ทำให้เป็นจุดอ่อนในการหางบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งต้องใช้งบประมาณ เป็นจำนวนมาก

3. อุปกรณ์/เครื่องมือ (Material) ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการต่าง ๆ มีจุดแข็งคือ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในการจัดตั้งนิคมฯ จะมีการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้แก่ สาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ สำนักงานนิคมฯ ศาลาอเนกประสงค์ ร้านค้าสวัสดิการ และการก่อสร้างบ้านพักอาศัยให้กับสมาชิกนิคมฯ จำนวน 40 หลัง จุดอ่อนคือ การบรรจุทหารผ่านศึกเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ มีวัตถุประสงค์ในการให้พื้นที่ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่พื้นที่ในจังหวัดปัตตานีที่จัดตั้งนิคมฯ ที่ได้รับบริจาคจากราษฎรไทยพุทธ มีลักษณะเป็นดินเปรี้ยว มีแร่ธาตุต่ำ ไม่อุ้มน้ำ เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนจะเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนในการประกอบอาชีพการเกษตรของทหารผ่านศึกที่เป็นสมาชิกนิคมฯ

4. วิธีการ/การจัดการ (Method/Management) ซึ่งมีความสำคัญในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก ตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ และประเมินผล มีจุดแข็ง คือ มีการฝึกอาชีพระยะสั้นให้กับทหารผ่านศึกในรุ่นแรก มีการทบทวนการใช้อาวุธปืนลูกซองเพื่อป้องกันตนเองและทรัพย์สินเป็นประจำทุกปี มีการจัดสมาชิกนิคมฯ รักษาความปลอดภัยพื้นที่อยู่อาศัยของนิคมฯ ตลอดเวลา และมีการจ่ายเงินยังชีพรายเดือนให้กับสมาชิกนิคมฯ เพื่อใช้จ่ายในขณะที่ยังประกอบอาชีพการเกษตร ยังไม่ได้ผลผลิต เดือนละ 4,00 บาท มีจุดอ่อน คือ ทหารผ่านศึกที่เป็นสมาชิกนิคมฯ จะไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในพื้นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน การจัดการในพื้นที่ทำกินยังไม่เสร็จสิ้น เช่น การระบายน้ำไม่ให้น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน เป็นต้น ข้อจำกัดในการบรรจุทหารผ่านศึกต้องเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ และต้องนับถือศาสนาพุทธเท่านั้น

แนวทางการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินที่เหมาะสมให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก มีหน้าที่ในการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก และทหารนอกประจำการ โดยเฉพาะการสงเคราะห์ ด้านการเกษตรโดยได้จัดให้ทหารผ่านศึกเข้าทำกินในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ซึ่งได้รับบริจาคจากราษฎร และได้บรรจุทหารผ่านศึกเป็นสมาชิกนิคมฯ จำนวน 40 ครอบครัว โดยควรมีแนวทางการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินที่เหมาะสมให้กับทหารผ่านศึกดังกล่าว ทั้งการกำหนดเป้าหมาย (Ends) วิธีการ (Ways) และทรัพยากร (Means) รายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย (Ends)

ในการกำหนดเป้าหมายของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกสามารถกำหนดเป้าหมายในระยะยาวในการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกนิคมฯ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ให้สามารถอยู่อาศัยและทำกินได้ พร้อมทั้งพึ่งพาตนเองมีรายได้ที่มั่นคง ไม่ต้องพึ่งพากับเงินยืมซึ่งที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกต้องจ่ายเป็นรายเดือน โดยมีเป้าหมายให้ทหารผ่านศึกอยู่อาศัยและทำกินได้ ร้อยละ 100 หรือครบตามจำนวน 40 ครอบครัว ตามกรอบแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570 ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก¹⁵

2. การกำหนดวิธีการ (Ways)

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน โดยสามารถใช้ข้อมูลในการสร้างความเข้าใจต่อผู้บริหารเพื่อกำหนดนโยบายการแก้ปัญหา และทหารผ่านศึกที่เข้าไปประกอบอาชีพในพื้นที่ ตลอดจนประชาชนบริจาคพื้นที่ให้กับองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกและประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ ทั้งนี้ในการบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามหลักการบริหาร 4 M ข้างต้นมาพิจารณาใช้ส่งเสริมจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

2.1 บุคลากร (Man) พนักงานที่เข้าดำเนินการบริหารจัดการในพื้นที่ ต้องมีการฝึกอบรมให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการกำลังพล การปฏิบัติภารกิจวิชาการฝึกการใช้อาวุธ และการให้พนักงานในพื้นที่เป็นผู้บริหารเพราะจะบริหารได้ต่อเนื่อง การย้ายออกนอกพื้นที่จะมีโอกาสน้อย หรือการบรรจุพนักงานจากกำลังพลของกองทัพเข้ามาปฏิบัติงาน

2.2 งบประมาณ (Money) ต้องจัดการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้มีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาพื้นที่ ทั้งเรื่องของการปรับปรุงดิน การแก้ปัญหาจัดการระบบน้ำเข้าแปลงเกษตรของสมาชิกนิคมฯ เพื่อใช้น้ำในการเพาะปลูก และการระบายน้ำเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน

2.3 อุปกรณ์/เครื่องมือ (Material) สิ่งที่สำคัญที่สุดในการประกอบอาชีพการเกษตรสิ่งที่สำคัญ คือ ดินและน้ำ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกต้องเร่งแก้ปัญหาในเรื่องการปรับปรุงดิน และการจัดการระบบน้ำในฤดูฝน และฤดูแล้ง โดยต้องจัดหาเครื่องจักรกลนำมาจัดการระบบการระบายน้ำ เครื่องมือในการส่งน้ำเข้าพื้นที่ทำกิน การปรับปรุงดินให้สามารถปลูกพืชได้ และประสานหน่วยงานทหารในพื้นที่ เพื่อช่วยรักษาความปลอดภัยบริเวณโดยรอบพื้นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และให้การช่วยเหลือหากเกิดเหตุฉุกเฉินในพื้นที่ ตลอดจนการช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติในด้านต่าง ๆ

2.4 วิธีการ/การจัดการ (Method/Management) การบรรจทหารผ่านศึกเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ อาจจะทำหนดนโยบายที่สามารถบรรจทหารผ่านศึกไทยพุทธในพื้นที่ และปรับเปลี่ยนนโยบายให้กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการอยู่และทำกินในพื้นที่เสี่ยงภัย

3. ทรัพยากร (Means)

ในการวางแผนทางยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี กำหนดหน่วยรับผิดชอบ/แผนงานโครงการ/กิจกรรมหลัก องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกสามารถพิจารณาใช้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และหน่วยงานการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้เหมาะสมให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี สำหรับการกำหนดเครื่องมือที่เหมาะสมตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ต่อกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ประกอบด้วย องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้เหมาะสม ดังนี้

3.1 ด้านนโยบาย ได้แก่ หน่วยขึ้นตรงต่อองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ได้แก่ ฝ่ายปลัดบัญชาฝ่ายส่งกำลังบำรุง สำนักงานเลขานุการ ฝ่ายอาชีพสงเคราะห์

3.2 ด้านพื้นที่ ได้แก่ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 44 กรมทหารพรานที่ 42 สำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี สถานีพัฒนาที่ดินปัตตานี สำนักงานประมงจังหวัด

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี สำนักงานชลประทานจังหวัดปัตตานี และศูนย์การศึกษาพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.3 ด้านแหล่งเงินทุน/เงินกู้ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์-
การเกษตร และกองทุนสงเคราะห์ ฝ่ายสวัสดิการสงเคราะห์ องค์การสงเคราะห์-
ทหารผ่านศึก

3.4 ด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน ได้แก่ สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดปัตตานี
สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานีสาขาสายบุรี

3.5 ด้านบริหารจัดการ ได้แก่ กองนิคมเกษตรกรรม ฝ่ายอาชีพ-
สงเคราะห์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

ในบทที่ 3 เป็นการอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ และการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ ข้อมูลจากงานวิจัย เอกสารวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการอภิปรายผล รายละเอียดมีดังนี้

การเปรียบเทียบการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ที่เกี่ยวข้อง

1. ด้านการจัดที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน

1.1 หมู่บ้านเกษตรกรรมหนองหว้า ในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จากพื้นที่รกร้างว่างเปล่า และมีความแห้งแล้ง เกษตรกรประสบปัญหาความยากจน มาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 40 ปี ที่เครือข่ายเจริญโภคภัณฑ์ เข้าไปช่วยพัฒนาพลิกฟื้นผืนป่า พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการสร้างงานสร้างอาชีพ จนทำให้พื้นที่ 1,200 ไร่ มีความอุดมสมบูรณ์ ชุมชนมีความเข้มแข็ง หาเลี้ยงชีพด้วยการทำการเกษตร จากรุ่นสู่รุ่น หลุดพ้นจากปัญหาความยากจน และกลายเป็นชุมชนต้นแบบของการพัฒนา ภายใต้ชื่อ “โครงการหมู่บ้านเกษตรกรรมหนองหว้า” ย้อนกลับไปเมื่อ 40 ปีที่แล้ว ที่นี้เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า มันสำปะหลัง เป็นพืชชนิดเดียวที่ปลูกได้ เกษตรกรในยุคนั้นเดือดร้อนยากจน ไม่รู้จะปลูกอะไร และเมื่อเครือข่ายเจริญโภคภัณฑ์ โดยท่านประธานอาวุโส ธนินท์ เจียรวนนท์ เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ โดยท่านได้น้อมนำเอากระแสพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 เรื่องการปฏิรูปที่ดินทำให้เกิดผลจริง โดยร่วมมือกับภาครัฐ เกษตรกร และสถาบันการเงิน คัดเลือกเกษตรกรที่ยากจนแต่อยากเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ดีขึ้นจำนวน 50 ราย เมื่อทั้ง 50 ครอบครัวตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวข้ามความยากจน ทุกครอบครัวจะได้รับการจัดสรรที่ดินรายละ 24 ไร่ เพื่อเป็นที่ดินทำกินพร้อมเงินลงทุน จากการกู้เงินจากสถาบันการเงิน วงเงินกู้รวมทั้งหมดในขณะนั้นเท่ากับ 17.8 ล้านบาท โดยเครือข่ายเจริญโภคภัณฑ์ เป็นผู้ค้ำประกันให้ทั้งหมด พร้อมทั้งเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ และองค์ความรู้ด้านการเกษตรรวมทั้งการส่งเสริมอาชีพ เครือข่ายเจริญโภคภัณฑ์เข้ามาให้คำแนะนำจัดสรรการใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยแบ่งเป็นโรงเรียนเลี้ยงหมูและบ้านพัก 4 ไร่ และซีพีจะนำหมูแม่พันธุ์ 30 ตัว ให้เกษตรกรเลี้ยงเพื่อ

ผลิตลูกหมูมาขายคืนให้โครงการฯ ส่วนอีก 20 ไร่ เป็นสวนเกษตร สวนไม้ผล ปัจจุบัน หมู่บ้านเกษตรกรรมหนองหว้ามีการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง มาตลอด 43 ปี และยังเป็นชุมชนเลี้ยงสุกรที่ทันสมัยที่สุดในประเทศไทย สมาชิกในชุมชน มีความเป็นปึกแผ่น และมุ่งมั่นสืบทอดอาชีพอย่างมั่นคงยั่งยืน กลายเป็นต้นแบบตัวอย่างที่ หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศต่างให้ความสนใจมาศึกษาดูงาน เรียนรู้เทคโนโลยีการ เลี้ยงสุกรที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถือเป็นหมู่บ้านต้นแบบที่สร้างเกษตรกร ไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนอย่างแท้จริง¹⁶

จากตัวอย่างการจัดพื้นที่ให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งหมู่บ้านเกษตรกรรมบ้านหนองหว้า มีความสอดคล้องกับการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก เนื่องจากในพื้นที่ รกร้าง และแห้งแล้ง เกษตรกรประสบปัญหาความยากจน จนกระทั่งเครือข่ายเกษตรกร เข้าไปช่วยเหลือเรื่องเงินทุนและการส่งเสริมอาชีพจนเกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.2 ชุมชนนิคมฯ บ้านศรีทอง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ดินของนิคม สร้างตนเองลำน้ำน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ ในพื้นที่หมู่ที่ 8 ตำบลหาดล้า อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และได้จัดสรรที่ดินว่างเปล่าให้เข้ากับผู้ที่ลงทะเบียนความยากจน และครอบครัวขยายที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ ในเขตหมู่บ้านศรีทอง หมู่ที่ 8 ตำบลหาดล้า อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ จำนวน 33 ราย รายละ 5 ไร่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย จำนวน 1 ไร่ เป็นที่ดินทำกินจำนวน 4 ไร่ โดยจะให้เช่าพื้นที่ดังกล่าว ไร่ละไม่ต่ำกว่า 100 บาทต่อปี ตามระเบียบของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ประกอบอาชีพ ที่หลากหลายทั้งอาชีพรับจ้าง กรรมกร ราชการ เกษตรกร และค้าขายทั่วไป มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ทำให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีวัฒนธรรมตามแบบ คนต่างจังหวัด เช่น การลงแขก และการแลกข้าวแลกแกงกันกิน ซึ่งเป็นภาพแห่งความ เอื้ออาทรกันที่หาได้ยากในสภาพสังคมปัจจุบัน จากการที่ชาวชุมชนเข้ามาอยู่อาศัย เป็นกลุ่มๆ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาจากชุมชนเดิม ทำให้ความสัมพันธ์นี้ยังคง ติดมาถึงชุมชนใหม่ จึงมีการช่วยเหลือเกื้อกูลทั้งด้านอาชีพและที่อยู่อาศัย กล่าวคือมีการ ช่วยเหลือแนะนำกันในเรื่องงาน และมีการรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องงานรับจ้างก่อสร้าง ชาวชุมชนมีความชำนาญในเรื่องงานช่างอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มช่างปูน ช่างไม้ และ ช่างไฟฟ้า นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนยังจะ ช่วยเหลือดูแลทุกข์สุขซึ่งกันและกันในเรื่อง อื่น ๆ อีกด้วย¹⁷ พื้นที่ดังกล่าวมีความสอดคล้อง กับแนวทางการจัดตั้งที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก ในด้านการประกอบ

อาชีพหลักด้านการเกษตร และประกอบอาชีพหลากหลายที่ตนเองถนัด มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติทำให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. ด้านการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดนจังหวัดภาคใต้

2.1 การพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริศูนย์การศึกษาพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จากกรณีที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียน ราษฎรในเขตพื้นที่ภาคใต้ ทรงพบว่าพื้นที่ส่วนมากมีสภาพเป็นพลู่ซึ่งเป็นดินเปรี้ยวและมีคุณภาพต่ำไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2525 เพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยทดลองและพัฒนาดินอินทรีย์และดินที่มีปัญหาอื่นในพื้นที่พลู่ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวมถึงแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาทางการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ และการเกษตรอุตสาหกรรม ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิสังคม เพื่อเป็นต้นแบบแห่งความสำเร็จให้กับพื้นที่อื่น ๆ ผลสำเร็จจากการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวจัดทำให้ได้พื้นที่เดิมที่มีสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด ซึ่งไม่สามารถทำการเกษตรได้เมื่อแก้ไขด้วยการปรับปรุงดินแล้ว จึงจะสามารถเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรได้ รักษาสภาพต้นได้นานถึง 5 ปี กรณีมีการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่องสภาพดินก็ไม่สามารถกลับสภาพเดิมได้ เนื่องจากการปรับปรุงเป็นระยะระยะ และศูนย์การศึกษาพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ยังมีการวิจัยที่เป็นผลงาน ได้แก่ การปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกผักกาด ผัก กินผล เช่น แตงกวา แตงโม ถั่วฝักยาว การปลูกมะพร้าวน้ำหอม ในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด การปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกอ้อย คั้นน้ำ และการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด เป็นต้น¹⁸

2.2 การจัดพื้นที่ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดสตูล จากการได้ศึกษาข้อมูลรัฐได้ให้ความสำคัญกับการจัดการที่ดินทำกินให้กับประชาชนผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และเพื่อแก้ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง และความมั่นคงของชาติโดยได้จัดนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดสตูล เป็นนิคมสร้างตนเองในลักษณะการช่วยเหลือราษฎรเพื่อเป้าหมายทางการเมืองและเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์จัดตั้งเพื่อความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัด ในท้องที่การปกครองเข้าไปไม่ถึง โดยการอพยพราษฎร ไทยพุทธไปอยู่ร่วมกับไทยมุสลิม และส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านสาธารณสุข โภชนา และอาชีพ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง (1) เพื่อจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเป้าหมายอพยพครอบครัวเข้าไปตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพ และอยู่อาศัยใน นิคมสร้างตนเองอย่างเป็นระเบียบและถาวร พร้อมทั้งส่งเสริมให้ได้กรรมสิทธิ์

ในที่ดินนั้นเป็นของตนเองและเป็นมรดก ตกทอดไปสู่บุตรหลาน (2) เพื่อพัฒนานิคมในด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกนิคมมีรายได้และความเป็นอยู่สูงขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนได้ (3) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในลักษณะโครงการพิเศษ ตามมติคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาทาง สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง¹⁹ การจัดพื้นที่ให้ประชาชนในพื้นที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งนิคมฯ มีจุดประสงค์สอดคล้องกับการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหาร ผ่านศึก โดยจัดสรรที่ดินให้สมาชิกประกอบอาชีพ เพื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี และแก้ไขปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง

2.3 การจัดพื้นที่ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส ดำเนินการจัดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2504 ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมอบหมายให้กองนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) ประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดแนวเขตการจัดตั้ง นิคมสร้างตนเอง เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2517 มีเนื้อที่ประมาณ 532,542 ไร่ ต่อมาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2528 นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “นิคมสร้างตนเองสุคีริน จังหวัดนราธิวาส” เนื่องจากกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย มีความประสงค์ให้สอดคล้องและเป็นสิริมงคลแก่เจ้าหน้าที่และสมาชิกนิคมฯ ที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทานนามตำหนัก ซึ่งนิคมฯ ได้ก่อสร้างทูลเกล้าฯ ถวายเป็น “ตำหนักสุคีริน” วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง (1) เพื่อจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเป้าหมายอพยพครอบครัวเข้ามาตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพและอยู่อาศัยอย่างเป็น ระเบียบและถาวร พร้อมทั้งส่งเสริมให้ได้กรรมสิทธิในที่ดินเป็นของตนเองและเป็นมรดกตกทอดไปสู่บุตรหลาน (2) เพื่อพัฒนานิคมในด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกนิคมมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนได้ในที่สุด (3) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในลักษณะโครงการพิเศษ ตามมติคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหา ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และความมั่นคงของชาติ (4) เพื่อความคล่องตัว ในการปฏิบัติงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการศิลปาชีพ พิเศษต่าง ๆ ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์²⁰ การจัดพื้นที่ให้ประชาชนในพื้นที่นิคมสร้างตนเองสุคีริน จังหวัดนราธิวาส จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งนิคมฯ มีจุดประสงค์สอดคล้องกับการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก โดยจัดสรรที่ดินให้สมาชิกประกอบอาชีพเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี และแก้ไขปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง

3. ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสังคม

ในเอกสารวิชาการ เรื่อง “ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสังคม กรณีศึกษาพื้นที่บ้านสนำคอก” ผู้เขียนได้วิเคราะห์และสรุปแนวคิด เรื่อง การกำหนดยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม กรณีศึกษาพื้นที่ บ้านสนำคอก ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี โดยนำกลยุทธ์จัดสร้างหมู่บ้านเข้มแข็ง ในรูปของโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ ราษฎรมอบให้ และกำหนดให้ทหารผ่านศึก จำนวน 40 ครอบครัว เป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์กำหนดไว้ การจัดสร้างหมู่บ้านทหารผ่านศึก 40 หลัง ในพื้นที่ราษฎรมอบให้ สามารถจัดตั้งหมู่บ้านได้ 1 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นไปตามราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2487 โดยในหนึ่งหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้านทำหน้าที่ปกครองกำกับดูแล ในอนาคตทหารผ่านศึกผู้ร่วมโครงการสามารถเป็นผู้นำท้องถิ่นได้ ส่วนการฝึกอบรมอาชีพตามความถนัดให้กับทหารผ่านศึก เพื่อให้ทหารผ่านศึกรับไปช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่นั้น จะทำให้ราษฎรเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวทหารผ่านศึก ซึ่งก่อให้เกิดความไว้วางใจและเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน หากมีบุคคลแปลกปลอมเข้ามาในหมู่บ้าน ราษฎรจะได้แจ้งเบาะแสให้กับทหารผ่านศึก เพื่อที่ทหารผ่านศึกจะได้แจ้งข่าวให้กับชุดเฉพาะกิจที่ประจำอยู่ในพื้นที่ต่อไป การดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นเรื่องของงานปฏิบัติการจิตวิทยามวลชนและงานการข่าวซึ่งทหารผ่านศึกสามารถดำเนินการได้ดี ทั้งนี้เนื่องจากทหารผ่านศึกเป็นผู้ที่มีความยึดมั่นในสถาบัน ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการฝึกมีระเบียบวินัย อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของราษฎรถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง หากเกิดความร่วมมือร่วมใจแล้ว สังคมและชุมชนก็สามารถดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข ดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา²¹

การปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ที่นำมาอภิปรายผล แสดงให้เห็นว่าแนวคิด เรื่องการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านอาชีพให้กับทหารผ่านศึกและครอบครัว และประชาชนในพื้นที่ที่จะมีความเข้มแข็งในชุมชนและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต่อความมั่นคง

บทที่ 4

บทสรุป

การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ เรื่อง การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ส่งผลต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อวิเคราะห์การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานีที่ผ่านมา มีการดำเนินงานอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไร 3) เพื่อค้นหาปัจจัยความสำเร็จของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่อื่น ๆ และการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี 4) เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารในห้วงระหว่างเดือนธันวาคม 2565 – เดือนพฤษภาคม 2566 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และปัญหาที่ผ่านมา เกิดขึ้นภายใต้บริบทของกฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของทหารผ่านศึกที่จะทำกินในพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อสภาพความเป็นอยู่ รายได้ และความยั่งยืนในการพึ่งพาตนเองให้มีความมั่นคงอยู่ร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง และด้านการทหาร ยังส่งผลกระทบต่อการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานีด้วย ผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี พบว่าการบริหารจัดการมี ทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์/เครื่องมือ และวิธีการ/การจัดการ

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครอบครัวทหารผ่านศึก และทหารนอกประจำการ ในการสงเคราะห์ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตร ให้ทหารผ่านศึกเข้าประกอบอาชีพในนิคมเกษตรหรือนิคมประมงขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ฝากเข้าทำกินในนิคมเกษตร

นิคมสวนป่า หรือนิคมสหกรณ์ของ ส่วนราชการอื่น ๆ ตลอดจนของเอกชน ให้คำแนะนำในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การประมงและการใช้เครื่องมือทุ่นแรง และติดต่อประสานงานกับส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีที่ดิน หรือแหล่งน้ำทำกิน ตลอดจนให้ได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพนั้น ๆ โดยวางแผนในการการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ต่อการพัฒนา ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย (Ends) ในการกำหนดเป้าหมายของการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกสามารถกำหนดเป้าหมายในระยะยาวในการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกนิคมฯ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ให้สามารถอยู่อาศัยและทำกินได้ พร้อมทั้งพึ่งพาตนเองมีรายได้ที่มั่นคง ไม่ต้องพึ่งพากับเงินยังชีพที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกต้องจ่ายเป็นรายเดือน โดยมีเป้าหมายให้ทหารผ่านศึกอยู่อาศัยและทำกินได้ ร้อยละ 100 หรือ ครบตามจำนวน 40 ครอบครัว

2. การกำหนดวิธีการ (Ways) องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน โดยสามารถใช้ข้อมูลในการสร้างความเข้าใจต่อผู้บริหารเพื่อกำหนดนโยบายการแก้ปัญหา และทหารผ่านศึกที่เข้าไปประกอบอาชีพในพื้นที่ ตลอดจนจนประชาชนบริจาคพื้นที่ให้กับองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกและประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามหลักการบริหาร 4 M ข้างต้นมาพิจารณาใช้ส่งเสริมจุดแข็งและ ปรับปรุงจุดอ่อน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทั้งด้านบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) อุปกรณ์/เครื่องมือ (Material) วิธีการ/ การจัดการ (Method/Management)

3. ทรัพยากร/เครื่องมือ (Means) ในการวางแผนทางยุทธศาสตร์ เพื่อขับเคลื่อนการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี สามารถพิจารณาใช้หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก, หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐที่สามารถให้การสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่ หรือแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้เหมาะสมให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก จึงควรตั้งคณะทำงานเฉพาะสำหรับเพื่อบูรณาการในการแก้ไขปัญหา โดยรับผิดชอบวางแผนดำเนินการ และประเมินผลอย่างเป็นระบบ

1.2 ในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ในบางส่วนของงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกสามารถดำเนินการได้เอง แต่บางส่วนของงานต้องประสานความร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งหน่วยงานของรัฐเพื่อช่วยพัฒนาพื้นที่ หน่วยงานทหารเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการและการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ หน่วยงานท้องถิ่น/ชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดที่ทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่นั้น ให้อยู่ร่วมกันและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

1.3 การจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่เสี่ยงภัยหรือพื้นที่ที่มีการก่อความไม่สงบ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกควรที่จะพิจารณา ในการมอบกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน แต่อาจจะมีข้อกำหนดที่ไม่สามารถมอบกรรมสิทธิ์ให้กับบุคคลอื่นได้นอกจากทายาทของตนเอง เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการอยู่อาศัย และรักษาพื้นที่ของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึก โดยใช้แนวคิดการประกอบอาชีพที่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเหมาะสมกับพื้นที่นั้น

2.2 เมื่อมีการวางแผนและดำเนินการในการจัดที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับทหารผ่านศึกในพื้นที่จังหวัดปัตตานีแล้ว ควรมีการวิจัยประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580), ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก; 2561.
2. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (พ.ศ. 2566 - 2570); 2566.
3. องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. ระเบียบองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกว่าด้วยการสงเคราะห์ พ.ศ. 2532 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม; 2532.
4. กองนิคมเกษตรกรรม. สถิติการเข้าและออกของทหารผ่านศึกที่เข้าเป็นสมาชิกนิคมเกษตรกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสำนักคอก กองนิคมเกษตรกรรม ฝ่ายอาวุโสสงเคราะห์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2565.
5. โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนใต้ (ชชต.) ร่วมกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สนับสนุนโดยธนาคารโลก. ข้อมูลเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ตำบลละหาร อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://csdi.or.th/wp-content/uploads/2017/08/1.ข้อมูลเพื่อการพัฒนาตำบลละหาร.pdf>
6. พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ. 2510, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ 126ก ฉบับพิเศษ; 2510.
7. ข้อบังคับสภาพทหารผ่านศึก ว่าด้วยการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกครอบครัวทหารผ่านศึก และทหารนอกประจำการ พ.ศ. 2522.
8. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580), ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก; 2561.
9. ประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580), ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 51 ก; 2562.
10. องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. แผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570; 2566.

11. สมชาย ศรีวิรัตน์. นโยบายสังคมสวัสดิการ [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/548400>
12. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจที่ทำได้จริง [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/practical-self-sufficient-economy-philosophy>
13. มูลนิธิชัยพัฒนา. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). "เกษตรทฤษฎีใหม่" แนวพระราชดำริการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ทำกิน เพื่อการอยู่รอดและพึ่งตนเอง [อินเทอร์เน็ต]. 2537 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <http://www.tsdf.nida.ac.th/th/royally-initiated-projects/10782-เกษตรทฤษฎีใหม่-พศ-2537/>
14. ผศ.ดร.เบญจมาศ ลักษณะนิยานนท์. การบริหารสินเชื่อการผลิตทางการเกษตร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี [อินเทอร์เน็ต]. 2555 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://www.pangpond.com/4mhttps://ms.udru.ac.th/asst.prof.benchamat/4knowledgesources/createdthaibooks/farmmanagement/chapter12.pdf>
15. องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. แผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570; 2566.
16. บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด. 43 ปี “หนองหัวโมเดล” พลิกฟื้นผืนป่าสู่การสร้างชุมชนต้นแบบเข้มแข็ง [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก [https://www. wearecp.com/cpf43-020763/](https://www.wearecp.com/cpf43-020763/)
17. โรจน์พิรุณ ชุพลรัตน์. การพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีศูนย์เรียนรู้นิคมสร้างตนเองลำน้ำน่าน บ้านคีรีทอง ตำบลหาดล้า จ.อุตรดิตถ์ [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://ref.codi.or.t.h/2015-08-04-10-17-08/8547-2013-06-16-07-34-3>

18. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://www.rdpb.go.th/th/Studycenter/พื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ-c60/ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ-v248>
19. กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bsd.dsdw.go.th/images/pdf/36.pdf>
20. กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. นิคมสร้างตนเองสุคีริน จังหวัดนราธิวาส [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 27 มกราคม 2566]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bsd.dsdw.go.th/images/pdf/43.pdf>
21. ปรีดา ปราบประชา. รายงานการวิจัย ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม กรณีศึกษาพื้นที่บ้านสนำคอก ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี. วิทยาลัยการทัพเรือ; 2554.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ นายภัทรากร แจ็งอิม

วัน เดือน ปีเกิด 19 ตุลาคม 2520

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2543 อุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ

พ.ศ. 2549 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2545 - 2553 พนักงานสวัสดิการ สำนักงานสงเคราะห์ทหาร
ผ่านศึกเขตปราจีนบุรี

พ.ศ. 2553 - 2555 เจ้าหน้าที่เครื่องกล แผนกเครื่องมือกล ส่วนส่งเสริม-
และพัฒนาอาชีพ กองนิคมเกษตรกรรม ฝ่ายอาชีพ-
สงเคราะห์

พ.ศ. 2555 - 2558 ผู้ช่วยหัวหน้าแผนกเครื่องกล แผนกเครื่องมือกล
ส่วนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ กองนิคมเกษตรกรรม
ฝ่ายอาชีพสงเคราะห์

พ.ศ. 2558 - 2562 รองหัวหน้านิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกคลองน้ำใส
กองนิคมเกษตรกรรม ฝ่ายอาชีพสงเคราะห์

พ.ศ. 2562 - 2564 หัวหน้าส่วนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ กองนิคม-
เกษตรกรรม ฝ่ายอาชีพสงเคราะห์

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน หัวหน้านิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกเชียงราย